

OECDs **RETNINGSLINJER**
FOR FLERNASJONALE
SELSKAPER

NORGES KONTAKTPUNKT
FOR ANSVARLIG
NÆRINGS LIV

Regjeringen: selskaper skal være ledende i sitt arbeid med ansvarlig virksomhet

Regjeringen har lagt frem Melding St. 8 - Statens direkte eierskap i selskaper – Bærekraftig verdiskapning. Den nye [eierskapsmeldingen](#) slår fast at formålet om høyest mulig avkastning over tid forutsetter at selskapene er bærekraftige og opptre ansvarlig.

«Meldingen tydeliggjør og styrker statens forventninger til at selskaper er ledende i sitt arbeid med ansvarlig næringsliv, etterlever OECDs retningslinjer og gjør aktsomhetsvurderinger» - Frode Elgesem, leder av Kontaktpunktet.

Tre viktige budskap om ansvarlig næringsliv i eierskapsmeldingen:

- Norske statseide selskaper skal være ledende i sitt arbeid med ansvarlig virksomhet
- Formålet om høyest mulig avkastning over tid forutsetter at selskapene er bærekraftige og opptre ansvarlig
- OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv er det mest omfattende settet av retningslinjer for ansvarlig næringsliv og omfatter også FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og ILOs kjernekonvensjoner - og selskapene må utføre aktsomhetsvurderinger

Staten har [høyt ambisjonsnivå](#) for selskapenes arbeid med ansvarlig virksomhet; det forventes at selskapene er ledende i sitt arbeid. Dette fordi det er en forutsetning for lønnsomhet på sikt - næringsminister Torbjørn Røe Isaksen

Meldingen slår fast at statens eierutøvelse skal bidra til bærekraftig verdiskaping

Statens eierutøvelse skal bidra til bærekraftig verdiskaping og å fremme ansvarlighet i selskapene. Det vises til at det gjennom FNs bærekraftsmål og Parisavtalen er satt globale mål for en bærekraftig utvikling, som vil berøre de fleste selskapene i statens portefølje.

Meldingen redegjør for at regjeringen forventer at selskapene er ledende i sitt arbeid med ansvarlig virksomhet. Det innebærer blant annet å identifisere og håndtere vesentlige risikoområder for de som påvirkes av virksomheten, forankre arbeidet i styret, integrere det i selskapets mål, strategi og retningslinjer samt følge internasjonalt anerkjente retningslinjer, prinsipper og konvensjoner.

OECDs retningslinjer det mest omfattende settet med retningslinjer for ansvarlig virksomhet

Meldingen slår fast at OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper om ansvarlig næringsliv er det mest omfattende settet med retningslinjer for ansvarlig virksomhet og inkluderer hensynene i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og ILOs kjernekonvensjoner. Meldingen redegjør også for hva det innebærer at selskaper forventes å gjennomføre aktsomhetsvurderinger.

Figur 12.2 Forventningsområder innenfor virksomhetsstyring.

Krav om overordnet plan for bærekraftig verdiskaping

Det slås videre fast at regjeringen arbeider for størst mulig samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer. Høyest mulig avkastning over tid forutsetter at selskapet er bærekraftig. Staten forventer at selskapet har en overordnet plan for bærekraftig verdiskaping. Et bærekraftig selskap balanserer økonomiske, sosiale og miljømessige forhold som bidrar til langsiktig verdiskaping og slik at dagens behov ivaretas uten å ødelegge muligheten for at kommende generasjoner kan få dekket sine behov. Dette forutsetter at selskapet identifiserer og håndterer vesentlige muligheter og risikoer både for selskapet og dem som berøres av virksomheten.

Staten forutsetter at selskapets virksomhet er ansvarlig

Eierskapsmeldingen slår fast at det å være en ansvarlig virksomhet innebærer å identifisere og håndtere risikoen selskapet påfører mennesker, samfunn og miljø. Hensynet til bærekraft og ansvarlig virksomhet er reflektert i statens forventninger til selskapene og hvordan staten følger opp selskapene. Forventningene bygger på internasjonal god praksis og internasjonalt anerkjente retningslinjer.

Regjeringens handlingsplan for FNs veiledende prinsipper og lovreguleringer på området ansvarlig næringsliv

Eierskapsmeldingen viser til UNGP og [handlingsplanen](#) for oppfølging av UNGP og hvordan norske myndigheter kan bistå i dette arbeidet. Meldingen viser også til at stadig flere land har innført lovregulering på områder knyttet til ansvarlig næringsliv, som den britiske Modern Slavery Act og den franske aktsomhetsloven. Det utredes lovregler i en rekke andre land, og i Norge utreder regjeringen en antislaverilov og en [etikkinformasjonslov](#).

Tydeliggjøring og styrking av forventninger til ansvarlig næringsliv og aktsomhetsvurderinger

Meldingen slår i kapittel 10 fast sine forventninger til ansvarlig virksomhet. Det forventes bl.a. at

- Selskapet er ledende i sitt arbeid med ansvarlig virksomhet.
- Selskapet arbeider for å ivareta menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, redusere sitt klima- og miljøfotavtrykk og forebygge økonomisk kriminalitet som blant annet korrupsjon og hvitvasking av penger.
- Selskapet gjennomfører aktsomhetsvurderinger i tråd med anerkjente metoder.
- Selskapet er åpen om vesentlige områder, mål og tiltak innenfor sitt arbeid med ansvarlig virksomhet.

Det slås fast at ansvarlig virksomhet innebærer å opptre etisk forsvarlig. Det innebærer videre å identifisere og håndtere risikoen selskapets virksomhet påfører mennesker, samfunn og miljø. Slik risiko påvirker også selskapets evne til bærekraftig verdiskaping. Selskapene med staten som eier har stor offentlig interesse. Ansvarlig virksomhet bidrar til å styrke tilliten og legitimiteten til selskapene.

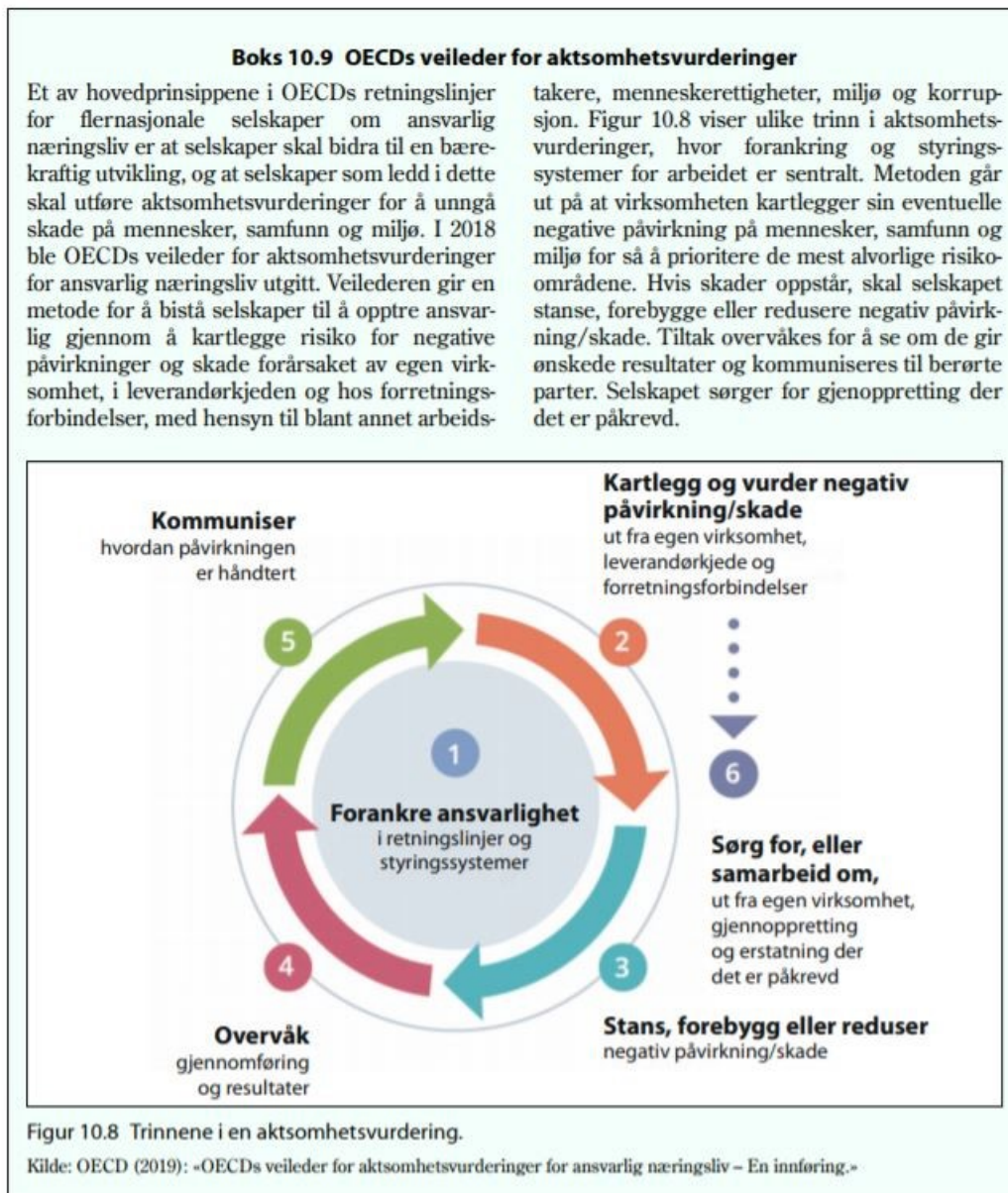
Hva innebærer det for selskap å være ledende i arbeidet med ansvarlig virksomhet?

Meldingen slår fast at å være ledende i sitt arbeid med ansvarlig virksomhet innebærer blant annet at selskapet identifiserer og håndterer vesentlige risikoområder, også innenfor leverandørkjeden, for de som påvirkes av virksomheten. Arbeidet forankres i styret og integreres i selskapets mål, strategi og retningslinjer. Videre følger selskapet internasjonalt anerkjente retningslinjer, prinsipper og konvensjoner som OECDs retningslinjer og UNGP. Arbeidet med ansvarlig virksomhet tilpasses det enkelte selskaps virksomhet, egenart, risiko og størrelse.

Meldingen slår fast at OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper om ansvarlig næringsliv er det mest omfattende settet med retningslinjer for ansvarlig virksomhet og inkluderer hensynene i UNGP og ILOs kjernekonvensjoner. Det vises til at OECDs retningslinjer og UNGP er ikke rettslig bindende retningslinjer som regjeringen forventer at alle norske selskaper forholder seg til. De angir standarder for arbeidet med blant annet å respektere, vurdere, forebygge og håndtere brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, redusere negativ påvirkning på klima og miljø, samt forebygge økonomisk kriminalitet som blant annet korrupsjon og hvitvasking av penger, både i egen virksomhet og i risikoutsatte deler av leverandørkjeden.

Redegjør for forventninger til aktsomhetsvurderinger

Meldingen redegjør for hva det innebærer at selskaper forventes å gjennomføre aktsomhetsvurderinger. Aktsomhetsvurderinger er en metodikk for selskapet til å identifisere, håndtere, rapportere og evaluere risiko. Videre innebærer det å ha systemer for å gjenopprette eventuell negativ effekt som selskapet påfører mennesker, samfunn og miljø. Dette forutsetter at selskapet har en meningsfull interessentdialog. OECD har i samarbeid med næringsliv og organisasjoner utarbeidet en veileder for hvordan selskaper kan gjennomføre aktsomhetsvurderinger som er i tråd med OECDs retningslinjer og UNGP. Å være i tråd med UNGP innebærer at selskapet har uttrykt en erklæring om å respektere menneskerettighetene, gjør en aktsomhetsvurdering og har en klage- og oppreisingsmekanisme. De seks trinnene i en slik aktsomhetsvurdering er beskrevet i en egen boks i meldingen, se illustrasjon under.

Kontaktpunktets veiledning i ansvarlig næringsliv og aktsomhetsvurderinger:

Her finner du mer om Kontaktpunktets arbeid:

- Om [OECDs veileder](#) for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv
- Kontaktpunktets [innføringsdokument](#) i OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger
- Kontaktpunktets [kurs for bedrifter](#) i ansvarlig næringsliv og aktsomhetsvurderinger

Myndigheter må gå fra ord til handling, og gjennomføre UNGP i praksis, sier FN

FNs arbeidsgruppe for menneskerettigheter og næringsliv (UNWG), har nylig oppfordret myndigheter til å trappe opp innsatsen for å beskytte mot menneskerettighetsbrudd utført av tredjeparter som næringslivet. Dette er en forpliktelse, og ikke et valg myndigheter har, sier UNWG. Hovedtemaet for [årets FNs forum](#) for menneskerettigheter og næringsliv var hvordan myndighetene kan være katalysator for at næringslivet respekterer menneskerettighetene. UNWG har nylig utarbeidet [en rapport](#) som gir en god oversikt over anbefalinger om tiltak og verktøy som myndigheter bør utarbeide for å gjennomføre forpliktelsene i UNGP. Kontaktpunktet vil følge opp anbefalingen i rapporten med relevante parter.